

TÄHEKE

NR. 9
1961

„KALEVIPOEG“

On pikk talveõhtu. Mõisa peretoas vurisevad vokid. Siin ketravad orjatüdrukud ja -naised mõisniku jaoks lina. Ja et aeg igavaks ei läheks, laulavad nad vanu laule ning jutustavad muinasjutte. Nad räägivad õnnestust vaeslapsesest, keda võõrasema kurjalt taga kiusab, kuid kelle lõpuks julge ja ilus kuningapoeg endale naiseks kosib. Räägivad rumalast Vanapaganast, kellega vembumees Kaval-Ants igasuguseid vigureid teeb, ja kõnelevad kangest Kalevipojast, kelle vägevusele keegi vastu ei saa – kes on kõigist tugevam ja vahvam.

Ahju ääres aga istub väike poiss, keda kutsutakse Aida-Vidriks. Pilakusse peergusid pannes kuulab ta põnevil neid vanu imepäraseid jutte, kuulab ja peab meeles.

Aastad lähevad ning väikesest Vidrist saab suur mees. Tema nimi on Friedrich Reinhold Kreutzwald.

See aeg, millal Kreutzwald elas, oli sünge orjaaeg. Rahvas kannatas viletsuse ja mõisnikkude ülekohtu käes. Ainult üksikutel eestlastel läks korda korralikku koolitarkust saada, ja Kreutzwald oli üks neist vähestest. Ta õppis Tartu ülikoolis arstiks. Kuid selle kõrval ei unustanud ta juba lapsepõlves kuulnud laule ja jutte. Vabal ajal rändas Kreutzwald maal, kirjutas üles inimeste käest kuulnud laule, muinasjutte, vanasõnu ja mõistatusi. Ta kogus ja uuris eesti rahvaluulet.

Pärast ülikooli lõpetamist läks Kreutzwald elama Võrru, kus hakkas pidama arstiametit. Haigete tohterdamine nõudis palju aega ja vaeva, kuid Kreutzwaldil jätkus jõudu ka veel suure hulga raamatute kirjutamiseks. Neist kõige tähtsam on „Kalevipoeg“, mis esimest korda ilmus täpselt sada aastat tagasi.

„Kalevipoeg“ ei ole harilik raamat. Siia on Kreutzwald

kirja pannud palju kauneid rahvalaule, paljud sündmused on võetud muinasjuttudest. Ja kogu Kalevipoja-lugu ise on just nagu üks tohutu pikk rahvalaul.

Kalevipoeg on võimas kangelane ja muistsete eestlaste juht. Ta on tohutu jõuga töömees, kes künnab määratul hulgal maad viljakandvaks põlluks ja ehitab tugevaid linnu. Linnade ehitamiseks käib ta ise Pihkvast laudu toomas, astudes otse läbi Peipsi järve lainete. Kuid Kalevipoeg on ka vägev sõjamees. Kahel korral läheb ta allmaailma, võidab suured põrgu sõjaväed ja aheldab põrgu peremehe Sarviku kalju külge. Ning kui eestlaste maale tungivad raudmeeste hulgad, juhib Kalevipoeg oma väge raskes ja ebavõrdses võitluses.

Pärast Kalevipoja surma saadab taevataat ta valge hobuse seljas põrgu väravat valvama. Kangelane lööb rusikaga vastu kaljut, ta käsi jääb aga kivisse kinni. Ning siin peab ta nüüd valvama, et Sarvik põrgust välja ei pääseks. Kuid põrgu väravasse ei tule tal jääda iga-vesti, sest

„... ükskord algab aega,
kus kõik piirud kahel otsal
lausa lähvad lõkendama.

Küll siis Kalev jõuab koju
oma lastel' õnne tooma,
Eesti põlve uueks looma.“

Kreutzwald andis nende ridadega rahvale mõista, et kord lõpeb raske orjaaeg. Kalevipoeg saabub tagasi, see tähendab, et algab uus, õnnelik elu. „Kalevipoeg“ kutsus rahvast üles võitluseks mõisnikkude vastu, võitluseks vabaduse eest. Ning selles ongi tema suur tähtsus.

Ühel tsaaril oli kaks poega. Pärast isa surma otustasid nad varanduse omavahel ära jaotada. Nad tegid seda rahulikul meelel, aga veskikivi ja vaipa jagades hakkasid vaidlema. Nad vaidlesid nii kaua, kuni nende juurde sõitis võõras ratsanik.

„Miks te vaidlete?“ küsis too.

„Me vaidleme sellepärast, et ei tea, kumb meist

Kaks vend

ABHAASIA
MUINASJUTT

saab endale veskikivi, kumb vaipa,” vastasid vennad.

„Kuidas ei tea?“ tundis võõras ratsanik huvi.

„Vaip ja veskikivi on mõlemad head asjad, sest neis on imejõud: kui veskikivi keerata paremale, siis ilmuvad lauale kõiksugused söögid ja joogid, aga vasakule keerates puistab ta kulda. Vaibale tarvitseb ainult ütelda: „Lenda, vaip!“, kui ta juba tõuseb õhku ja viib sind sinna, kuhu tahad.“

„Ma püüan teid aidata,“ ütles võõras, „ainult minge natuke eemale ja lubage mul istuda veskikivi ja vaipa vahele. Ma mõtlen selle üle järele.“

„Hästi,“ nõustusid vennad ja läksid eemale. Võõras võttis ruttu veskikivi, pani selle vaibale, ise istus kivile ja ütles: „Lenda, vaip!“

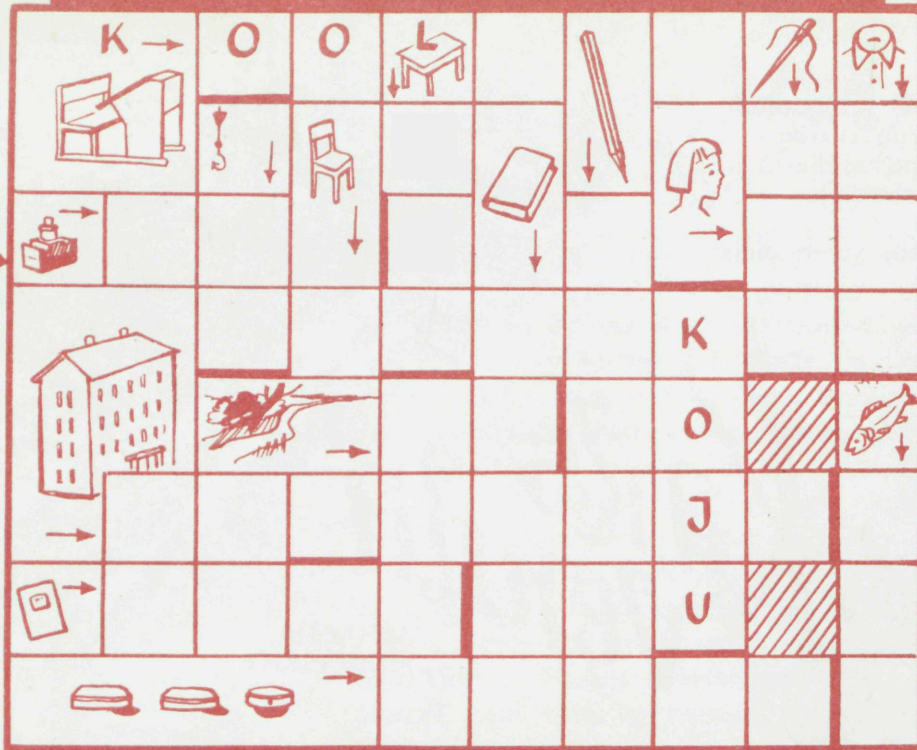
Vaip tõusis aeglaselt maast üles ja hakkas läbi õhu lendama.

Kui võõras jõudis vendade kohale, hüüdis ta neile: „Jumalaga! Ma võtan veskikivi ja vaipa endale, siis pole teil enam vaja tülitseda. Aga et teil igav ei hakkaks, siis sõitke kordamööda minu hobusega.“

ARVA

SELLE ULESANDE LAHENDAMISEKS TULEB KÕIGEPEALT MÕISTATADA, MIS ON PILTIDEL. EDASI KIRJUTAGE LOOKE, KUS ESINEKSID KÕIK RISTSÕNA LAHENDAMISEL VAJA LÄINUD SÕNAD. JA VEEL UKS TINGIMUS: LOO ESIMESES LAUSES PEAB OLEMA SÕNA „KOOL“, VIIMASES AGA SÕNA „KOJU“. KES TEIST KIRJUTAB KÕIGE LUHEMA LOO?

MISSUGUST TEED MÕODA PONTU OMA KUUDI JUURDE PÄÄSEB?

E. RAUD

SIPSIKU saladus

Ühel päeval juhtus nii, et vanaema oli Anuga kahekesi kodus, sest isa ja ema olid tööl ja Mart mängis väljas poistega palli.

Vanaemal ja Anul olid kummalgi omad tegemised: vanaema toimetas köögis ja Anu ehitas toas Sipsikule klotsidest koolimaja. Sest Anu arvas, et Sipsikul on varsti aeg kooli minna.

Kui koolimaja valmis oli, tundis Anu, et ta kõht on suure tööga tühjaks läinud: ta teadis, et sahvris peab veel olema hommikusi pannkooke. Anu mõtles, et ta õige küsib neid pannkooke vanaema käest. Aga kui Anu kööki läks, siis vanaema ei olnudki parajasti köögis – oli läinud hoopis prügi välja viima. Anu arvas, et ega vanaema ometi keela näljasele lapsele paari pannkooki. Ta tegi sahvri ukse lahti ja pannkoogid olidki sealsamas. Anu sõi kaks pannkooki ära ja läks jälle tuppa. Ja kui vanaema väljast tagasi tuli, ei hakanudki Anu enam vanaema käest küsima neid pannkooke, mis ta ära sõi, sest ta ju sõi need pannkoogid juba ära.

Anu hakkas hoopis Sipsikule tähti õpetama, et Sipsik väga rumal ei oleks, kui ta kooli läheb. Kui Sipsikul a-täht juba selge oli, õpetas Anu talle lugemist ka ja nad lugesid koos Anu pildiraamatuid. Aga Anu teadis, et isal on raamaturiulid üks väga ilusate piltidega raamat Hiinast, ja tahtis väga seda raamatut Sipsikule näidata. Aga Anu teadis seda ka, et isa raamatuid ei tohi puutuda. Sellepärast ta ütles Sipsikule:

„Ma näitan sulle nüüd ühte Hiina-raamatut, aga sina ära kellelegi ütle, et sa seda raamatut nägid, sest see on saladus.“

Siis tõi Anu raamaturiulist selle raamatu ära ja näitas Sipsikule pilte. Ja ise ta seletas Sipsikule, missugune maa see Hiina on.

„See on väga suur maa ja seal elab väga palju hiinlasi,“ rääkis Anu. „Ja need hiinlased on meie sõbrad. Vanasti nad olid vaesed ja neil ei olnud õieti süüagi. Lapsed ei saanud eluaeg ühtki pannkooki. Ja lapsed ei saanud kooli minna ega osanud lugeda. Nad pidid ainult tööd tegema, et rikastel oleks hea elada. Aga nüüd on Hiinas kõik teistmoodi ja kõik elavad hästi. Meie isal on Hiinast toodud salli. Ja see riis, millest vanaema riisiputru teeb, on ka Hiina

ÄRÄ!

riis, ainult et meie sööme seda riisi lusikaga, aga hiinlased söövad pulkadega."

„Kuidas nad pulkadega söövad?“ imestas Sipsik.

Aga raamatus oli üks niisugune pilt, kus oli näha, kuidas hiinlane pulkadega riisi sööb. Kaks peenikest pulka olid tal ühes ja samas käes ning riis jäi nende pulkade vahele. Anu näitas seda pilti Sipsikule ja siis sai Sipsik aru küll, kuidas pulkadega söömine käib.

Kui kõik pildid olid ära vaadatud, viis Anu selle Hiina-raamatu isa riulisse tagasi.

Ja siis ütles Sipsikule veel kord:

„Vaata siis, et sa kellelegi sellest raamatust ei räägi – ei vanaemale ega emale ega mitte kellelegi! Murile ära ka räägi, sest Muri räägib muidu Ilteni kassile ja siis on meie saladus tervel majal teada.“

Sipsik ütles, et ei räägi kellelegi.

Mitu päeva läks mööda. Ükskord nägi Anu õue peal Ilteni kassi ja Ilteni kass vaatas talle niisuguse kavala näoga otsa, nagu teaks ta mingisugust saladust. Anul hakkas kohe süda valutama. Ta läks tuppa ja küsis Sipsiku käest järele, et ega Sipsik ometi ei ole kellelegi Hiina-raamatust midagi rääkinud. Sipsik ütles küll, et ei ole, aga Anu süda valutab millegipärast ikka edasi.

Ja siis see juhtuski. Kui õhtust hakati sööma ja kogu pere lauas istus, küsis isa äkki tõsise häälega:

„Kes vaatas Hiina-raamatut?“

Kõik jäid vait ja keegi ei öelnud midagi.

Aga viimaks ütles Anu väga vaikselt:

„Meie Sipsikuga vaatasime. Sipsik tahtis kangesti neid pilte näha. Mina ütlesin küll, et sinu raamatuid ei tohi puutuda, aga tema käis muudkui peale ja ütles, et ta kellelegi ei räägi.“

„See on halb, et sa raamatu võtsid,“ ütles isa. „Aga palju halvem on see, et sa niimoodi Sipsiku peale kaebad.“

Nüüd hakkas Anu nutma ja ütles:

„Sipsik kaebas ju minu peale ka! Kust sa muidu teada said, et ma raamatut vaatasin?“

„Sipsik ei öelnud mulle midagi,“ ütles isa. „Aga su näpud olid rasvased ja nüüd on kallil raamatul rasvapekid peal.“

Rohkem isa Anuga ei tõrelnud. Aga kui vanaema tõi magustoidu lauale, siis Anu ütles, et ta enam kunagi isa raamatuid ei kisu ja sahvrist ise pannkooke ka ei võta, sest pannkoogid teevad näpud rasvaseks.

Ja pärast sööki läks Anu Sipsiku juurde ja ütles:

„Sa oled mulle väga armas.“

Ja Sipsik ütles:

„Siis on kõik hästi.“

J. Rannap

K

ust seitsmeaastane Kalle suurustama õppis, seda mina ei tea. Ja kes seda üldse teab, kust väikesed poisid suurustama õpivad. Lähedavad näiteks Kalle ja Jossik liivakasti kindlust ehitama. Kalle ütleb:

„Mul on plekist kühvel, sul ei ole!“

Jossik on hea poiss, tema sellest veel ei solvu. Ja Kalle jätkab:

„Mul on kaks veoautot, sul üksainus!“

Kõige enam pahandas niisuguse kombe pärast Kallega ema:

„Teised lapsed räägivad nagu lapsed ikka, aga sina muudkui „mina“ ja „minul“! Kiidukukk oled – vaat kes!“ Ja ema käskis Kallel trahviks tuppa jääda. Ta keeraski uksegi lukku ja lisas seda tehes:

„Nüüd istud siin seni, kuni õpid „minu“ asemel „meie“ ütlemas!“

Aga et pojal kõht tühjaks ei läheks, jättis ta talle aknalauale suure võileiva.

Kalle murdis võileiva küljest tükikesi ja vaatas kadedalt õues mängivate poiste poole. Aga kui aknalauale lendas värvulind ja tegi paar maadkuulavat keksu lähemale, kiljatas ta:

„Minu leib!“

Ja teatas varblasele võidurõõmsalt:

„Sinul leiba pole!“

Kui Kalle jälle vabadasse pääses, mängisid lapsed veel õuel. Läbi meie õue kaevati hiljuti suur kraav gaasijuhtme jaoks. Niisugust juhett pidi hakkab gaas voolama igasse majja ja siis pole perenaistel enam vaja vaeva näha pliidi alla tuletægemisega. Seni kuni toru veel kohale ei panda, loksuvad kraavi põhjas vesi. Muidugi oli maja lastel kõvasti keelatud kraavi lähedale minna.

Jossik ja Vaska seisid parajasti mullavallil ning uurisid plangujuppi, mille torumehed olid kraavi peale unustanud. Kalle tonksas planku jalaga. Sild paistis kindel olevat. Ta läks seda mööda teisele poole kraavi ja uhkeldas:

„Aga mina olen üle kraavi käinud!“

Pärast seda tahtis ta tagasi tulla, kuid tagasitulek mööda kitsast lauda ei läinud enam nii hõlpsasti.

Kui Kalle kraavist välja ronis, olid ta helehallid püksid muutunud tumepruunideks püksteks. Ja neist nirises vett nagu suure vihma ajal. Niisuguse õnnetuse üleelanud mehel oli üksinda õige paha tuppa minna, sellepärast kutsus Kalle Jossiku kaasa.

„Ema pühkis parajasti esikut, kui sõbrad sisse astusid. „Tohoh hullu!“ löi ta kaht kätt kokku. „Mis sinuga on juhtunud?“

Kalle kõõritas ukse poole, mille taga ta oli alles karistust kandnud, surus Joska käe kindlamini pihku ja ütles:

„Meil said püksid märjaks!“

Ema naeris nii, et unustas riidlemisegi. „Oh sind, kiidukukke! Näed nüüd ise, et „meie“ on parem kui „mina“.“

Aga pärast seda ta ütles:

„Vaata, et sa selle sõna nüüd alati meeles pead!“

SUURUSTAJA
KALLE

ADOLF RAMMO

OLI SEE VAST VIGUR!

ON ORAV OLNUD VAIT.
NUUD TEATAB: „PÄHKLITANGID!
ON TALVEKS TÄIS MUL AIT –
KA ENDALE NEED HANGIN.“

KUID OTIKESEL, NÄE,
JU NINA JUURDE KIPUB.
TAL SELGE OTSUS KÄES:
„SIIN MAGUS SUUTÄIS RIPUB!“

TRAHH!!! KUS VAST KAJATAS
UKS HIRMUS PAUK JA TULI.
METS VASTU LAJATAS,
SUITS SUISA SUHU TULI!

KÕIK SEEKORD TERVEKS JÄID
JA PESSA PUGESID,
KUID EMAD, HIRMU TÄIS,
NEID SIISKI SUGESID.

SASS TÄNA KÄIS JA KÄIS,
TA TALLAS JAHIRADU.
KOTT TUHI, SUDA TÄIS,
PÄEV MÄRKAMATULT KADUS.

ÕO EEL NUUD KUUSE ALL
POISS LEIBA LUUSSE LASEB.
PEA UINUB. SAMBLAST TAL
NII ARMSALT LÖHNAV ASE.

KUID TAAMAL JÄNKUPOEG,
KRAPS ORAV, PISIKARU
MIKS MAGAMA EI POE?
KOLM JUNTSI PEAVAD ARU:

„MIS LÄIKIV, SÄRAV VÄRK
SEAL KUUSE KULJES RIPUB?“

JÄ LIGINEVAD KOOS,
ET SELGUST SAADA LOOS.

NEIST, PAISTAB, UKSKI VIST
VEEL POLE PUSSI NÄINUD.
EHK ON SEST VIGURIST
VAID KAUGELT MÕODA KÄINUD.

„VIST KAPSARAUD ON SEE,“
NII JÄNKUKENE ARVAB,
„POISS KAPSAID SISSE TEEB.
MA EKSIN ÜPRIS HARVA.“

Illustreerinud A. VENDER

KES SEE OLI?

EESTI RAHVALAUL

MÕISTKE, MÕISTKE, ÕED HELLAD,
ARVAKE, POISID, AGARAD!
MIS OLI MEIE HEINAMAALLA,
HILPAS MEIE HAAVIKUS,
KEPSUTAS KESK KESADA:
HABE OLI HALLI, SABA OLI HALLI,
SILMAD RUSIKASUURUSED,
SARVED SULLAPIKKUSED,
KÄIES SAANISUURUNE,
SEISTES KUHJAKÕRGUNE?
SEE EHK OLI HIIUMAA ISANDA
VÕI OLI KÄRME KÄSKUJALGA,
SÕNUMITE SÕIDUTAJA.
SEE POLNUD HIIUMAA ISANDA
EGA OLNUD KÄRME KÄSKUJALGA,
SÕNUMITE SÕIDUTAJA –
SEE OLI MEIE MAA JÄNES,
MEIE PIKKA PILBASKÕRVA,
MEIE HAAVIKUEMANDA.

LAISK HUNT

LEEDU MUINASJUTT

KORD ANDIS INIMENE HUNDILE TUKI LEIBA.
HUNT SÕI JA UTLES: „OH, KUI MAITSEV SEE ONI
AGA KUIDAS SEDA TEHAKSE?“

„PEAB MAAD KUNDMA.“

„JA SIIS SAAB SUUA?“

„EI SAA. MAAD PEAB ÄESTAMA.“

„JA SIIS SAAB?“

„EI IKKA SAA. ON VAJA VEEL VÄETADA, KUL-
VATA NING OODATA, KUNI RUKIS KÜPSEB. SIIS
TULEB LÕIGATA, PEKSTA, TERAD VESKISSE VIIA,
JAHU JAHVATADA JA KÜPSETADA. ALLES SIIS
SAAB SÜÜA!“

HUNT UTLES: „OI, KUI PALJU MURET JA VAEVA
PEAB NÄGEMA! OLGU SEE LEIB NII MAITSEV KUI
TAHES, PAREM ELAN ILMA SELLETA EDASI.“

JÄ ELABKI HUNT ILMA LEIVATA.

Ootan
seda
päeva!

Meie kooli pioneerid kasvatavad küülikuid. Uhel suurel vahetunnil tuli äkki VII klassi pioneer Tiit meie juurde ja küsis: „Lapsed, kes teist tahab aidata meie kaks aastakut täita ja küülikute hooldamisest osa võtta?“

Täpselt nõnda ta küsis. Seda tahtsime kõik, sest me teame hästi, mis see kaks aastak on. Pioneeriorganisatsioonil on tuleva aasta maikuus neljakümnes sünnipäev ja pioneerid hakkasid juba kaks aastat varem selleks valmistuma. Nad teevad kodumaale palju, palju kinke ja küülikute kasvatamine kuulub ka kinkide hulka.

Nagu me nõus olime, viis Tiit meid kohe küüliku-puuride juurde. Igaüks sai kaks jänest. Minu omad olid hallid, suurte silmade ja pikkade kõrvadega.

Teiste omad olid niisamasugused. Mulle nad meeldisid, ainult neil polnud nimesid. Kaua ma ei mõtelnud. Ühe nimeks panin Kiti ja teise nimeks Todi. Pärast seda andsin neile kapsalehti. Küülikud hakkasid vilkalt sööma. „Juba peavad mind oma perenaiseks!“ mõtlesin uhkelt ja läksin rõõmsalt keksides Tõnu juurde. Tahtsin teada saada, mis tema jänesed teevad. Tema omad söid ka kapsalehti.

Siis tuli Tõnu minu küülikuid vaatama, kuid vaadata polnud midagi. Puur oli tühi! Olin unustanud ukse praakile ja nõnda need pikk-kõrvad mul plehku panid. Kohkusin hirmsasti ära. Tõnu nägi mu kurba nägu, tal hakkas minust kahju ja ta ütles: „Ära muretse, otsime nad üles!“

Varsti aga helises kell tundi ja me pidime klassi minema. Küll oli raske selles tunnis istuda! Kogu aeg mõtlesin kadunud Kitile ja Todile. Korraga küsis õpetaja: „Kuidas on vene keeles vanaema? Viiu!“

„Deduška,“ vastasin mõtlematult.

„Babuška,“ parandas mind Tõnu.

„Korda, kuidas on õigesti!“ ütles õpetaja.

„Deduška,“ vastasin jälle mõtlematult.

Selle peale pahvatasid kõik naerma. Aga ma ei ütelnud neile, et ma kogu aeg mõtlesin ainult oma kadunud küülikutest.

Viimaks see tund lõppes. Lippasime Tõnuga esimestena klassist välja. Koolimaja ees seisid juba suured poisid ja tüdrukud. Nad silmitsesid niisu-

mulle: „Kujuta ette, kui kõik oleksid nii hooletud kui sina, mis siis kooliaiaist järele jääks?“

Ma hakkasin kujutlema. See oli hirmus pilt, mida nägin oma silmade ees, sest meie farmis elab kaks sada küülikut. Sain aru, et minu süü oli tõesti nõnda suur, et pean küülikutest loobuma. Kükitsin nukralt oma Kiti ja Todi juurde ja silitasin neid hüvastijätuks hellalt. Pärast seda tahtsin ära minna. Kuid meie tähekesse juht Urve võttis mul käest kinni ja ütles Tiidule: „Las ta kasvatab veel!“

Tiit mõtles tükk aega ja lõpuks kostis: „Olgu! Kasvatagu!“

Mu nägu läks naeru täis. Tõnul samuti. Tõtsin Kiti sülle, Tõnu võttis Todi ja nii me läksime küülikufarmi. Olin hästi rõõmus, et sain jälle pionee-

KAS MA TÕESTI OLEN LAAGRIS NII PALJU JUURDE VÕTNUD?

Illustreerinud L. HÄRM

guste jahmunud nägudega lillepeenart, nagu oleks seal vahepeal mingi ime sündinud. Ja ime oligi sündinud! Enne tundi õitsesid peenral ilusad kollased kressid, kuid nüüd oli see puha paljas. Ainult peenra otsas paistis veel lehti ja lilli. Kõik tõttasid vaatama. Meie tõttasime ka. Ja mis me nägime? Lehtede vahel istusid kaks halli jänest ja söid rahulikult lilli.

Ma tundsin nad kohe ära. „Kiti! Todi!“ hüüdsin rõõmsalt ja jooksin nende juurde. Kuid suured poisid ja tüdrukud ei rõõmustanud mu leiu üle sugugi. Tiit lausus hoopis karmilt: „Sind ei saa usaldada! Sinu käest tuleb küülikud ära võtta!“

„Ära võta!“ palusin.

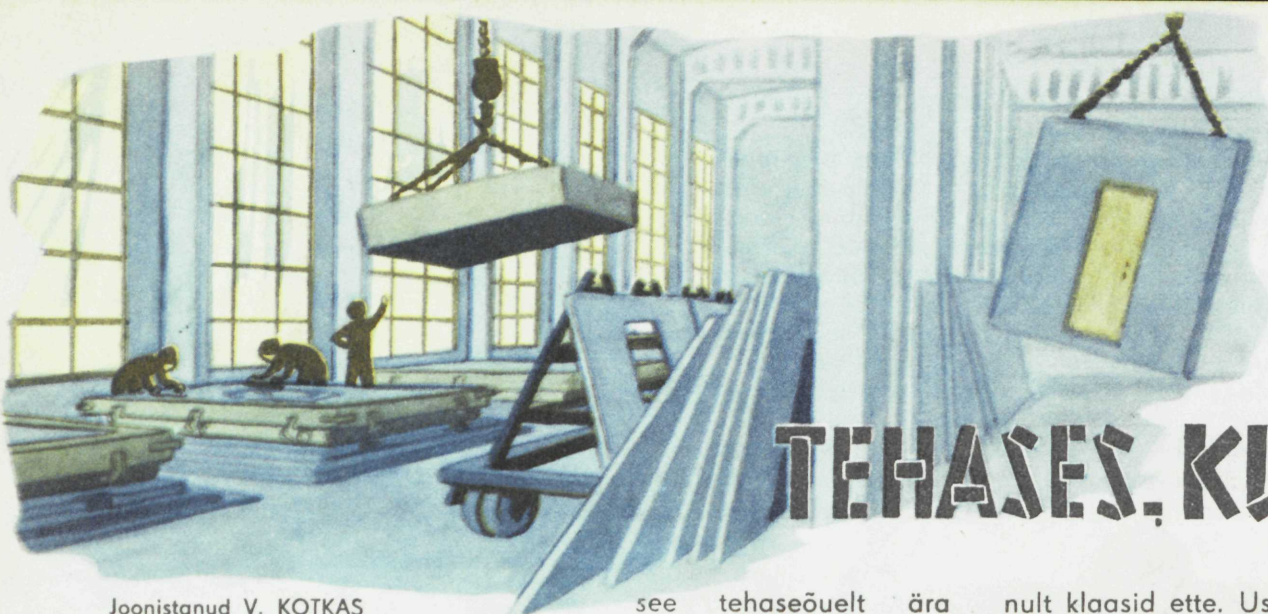
„Tuleb võtta!“ oli ta aga järeleandmatu ja ütles

ride kaks aastakutöödest osa võtta.

Nüüd on sellest mitu nädalat mööda läinud. Kiti ja Todi on palju suuremaks kasvanud. Ja mul on niisugune tunne, nagu oleksin ka mina ise palju suuremaks kasvanud. Tunnen ennast juba peaaegu pioneerina. Ega see päev olegi enam kaugel, kui mindki pioneeriks vastu võetakse. Oktoobrikuus toimub Moskvas Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei kongress. Siis kõik pioneerid teatavad parteile, missugused kingitused nad on jõudnud kaks aastaku jooksul kodumaale valmistada. Mina seisan siis koos teistega pioneeririvis ja teatan ka. Just oktoobrikuu algul saan ma kümme aastat vanaks ja tahan kohe pioneeriks astuda. Ma ootan seda päeva kangesti!

H. RAMMO

Joonistanud V. KOTKAS

Kes teist pole ehitanud klotsidest maja! Ja kõik olete kindlasti mõelnud, et küll oleks tore, kui saaks valmis teha nii suure maja, kuhu ise sisse mahuks. Kui onud, kes teevad mänguasju, teeksid nii suuri klotse! Või veel parem: teeksid kohe valmis seinad, laed ja põrandad, nii et teil poleks muud vaeva, kui sea osad õigesse paika ja asu majja elama.

Niisugune tehas on olemas. Maju tehakse seal, aga mitte teile mängimiseks, lapsed, vaid kohe päris maju, niisuguseid suuri, kus te oma isa-emaga praegu elate, või veelgi suuremaid. Te muidugi imestate, et kuidas saab vabrikus teha suurt maja. Kes niisugust jõuab tõsta? Mismoodi

see tehaseõuelt ära viiakse?

Kohe seletan. Majade tehas asub Tallinnas Lasnamäel. Seal, kus seisab vana, nüüd juba uute kõrgete majade vahel lühikeseks jäänud tuletorn.

Muidugi ei tehta siin tervet suurt maja korraga, sest seda ei jõuaks tõesti miski vägi tõsta. Siin tehakse eraldi valmis tubade seinad, milles on aknaavad koos piitade ja raamidega. Nii et pärast pane ai-

nult klaasid ette. Ustele jääb link külge panna ja muudkui hakka sissevälja käima. Ühe sõnaga – siin tehakse kõik osad, millest hiljem saab kuskil ehitusplatsil kiiresti kokku panna terve suure maja.

Niisuguste majaosade tegemiseks läheb vaja kivikillustikku, tsementi, liiva, vett ja rauda. Et seinad soojapidavad saaksid, pannakse sinna sisse mineraalvatti, mis näeb välja umbes niisa-

masugune nagu see vatt, mida teie teate, ainult et on palju kollasem.

Tsemendi, liiva, killustiku ja vee segavad suured masinad hästi segamini ja sellest saab betoon. Betoon valatakse suurtesse vormidesse,

tavad asju ühest kohast teise. Inimene oma jõuga ei suudaks üksi midagi, sest iga majaosa kaalub vähemalt niisama palju kui üks suur traktor.

Valmis majaosad tõstavad kraanad suurtele

TEHASES. KUS TEHAKSE MAJU

kuhu enne on asetatud jämedast rauast võrgud, mida kutsutakse armatuuriks. Raud teeb majaosad tugevamaks.

Siis hakkavad suurte vormide all tööle tugevajõulised vibraatorid, mis teevad nii suurt kära, et üldse midagi muud ei kuule. Need raputavad segu vormides hästi tihedalt kokku. Et betoonist majaosad kiiremini kivistuksid, pannakse nad suurtesse ahjudesse, kus nad päeva kuuma käes kuivavad.

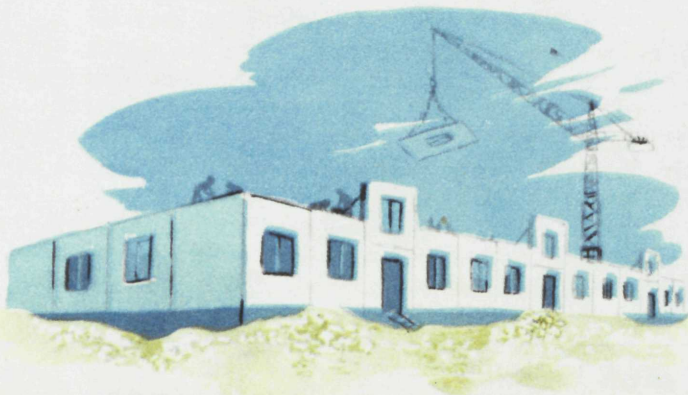
Ühe päevaga saab selle vabriku ühes tsehhis, mis kannab nime – suurpaneelide tsehh, valmis umbes kolm korralikku korterit, kuu ajaga aga terve suur viiekorruline maja kaheksakümne korteriga!

Muidugi teevad siin kõik masinad – segavad, tõstavad ja toime-

veoautodele, mis siis veavad need ehitusplatsile. Siin on jälle kõrged kraanad ametis. Need tõstavad osad paika, igaühe tema õigesse kohta, nagu teie oma klotse majaks kokku seate. Keevitajad aga nagu õmblevad osad kokku, ning suur maja ongi valmis. See kõik läheb küllalt ruttu. Kui teie ise või teie vennad-õed said näiteks kevadel koolist lahti ja majast polnud veel jälgegi, siis sügiseks, kui te uuesti kooli tulete, on maailmatu suur maja juba valmis ja, palun, kolige sisse.

Kui te niisuguseid vabrikus tehtud maju oma silmaga näha tahate, siis need, kes teist elavad Tallinnas, jalutagu isa-emaga Lasnamäele Pae tänavasse. Seal need üksteise järel kerkivadki.

R. VAIDLO

R. MANNIS

Lilled vanaemase

Päike paistis heledasti. Porikärbes pirises tüütavalt. Miisu magas trepil, käpad välja sirutatud.

Mallel oli igav.

„Löö nurru!“ käskis ta kassi. Kass magas edasi.

„Löö kohe nurru!“ kordas Malle kiusakalt. Nüüd heitis Miisu ühe silmaga pahase pilgu. Tõusis siis üles, istus natuke eemal uuesti maha ja jäi tüdrukut vaenulikult silmitsema.

„Vaata, et sa õuest välja metsa ei lähe! Vanaema mind

ei luba ja sina ka ei tohi,“ hoiatas Malle.

Aga nüüd just kass pöörduski ning vedas oma keha aiapulkade vahelt läbi.

„Ei tohi!“ kisas Malle aeda raputades, kass aga muudkui läks metsa poole. Malle teadis, et selles metsas on palju ülaseid. Ta oleks väga tahtnud neid korjata.

„Vaata, vanaema, kuhu kass läheb!“ kaebas tüdruk.

„Jajah, las läheb pealegi,“ vastas põlle triikiv vanaema. Malle nägu läks mossi. „Kass on veel väiksem kui mina, aga teda lubatakse,“ mõtles ta solvunult.

Tasakesi poetas Malle enda väravast välja ja jooksis nagu tuul metsa poole.

Kui ilus oli metsas! Maa lausa valendas ülastest. Linnud vidistasid.

„Annan need tädile. Vanaemale ma ei anna, tema on paha!“ mõtles tüdruk lilli noppides. Siis korjas ta veel emale, isale ja tädipojale. Kokku sai neid suur, suur peotäis.

Järsku puhus vastu Malle põske võõras röske tuuleiil. See tuletas tüdrukule meelde, et ta on ükski metsas. Aitas lilledest! Ta tahtis koju. Kuid, oh häda, kus oli kodu? Igal pool olid ees aina puud ja suured sõnajalad. Mets ei kohisenud enam mahedalt, vaid vaenulikult. Malle hõikas. Keegi ei vastanud. Malle karjus. Ainult vares kraaksatas. Väikesed linnud jäid kaastundlikult wait. Nad ei osanud millegagi aidata väikest nutvat tüdrukut.

Viimaks väsis Malle nutmisest ja hirmust. Une-Mati va- jutas ta pea samblast padjale. Läbi une kuulis ta, kuidas keegi hõikas:

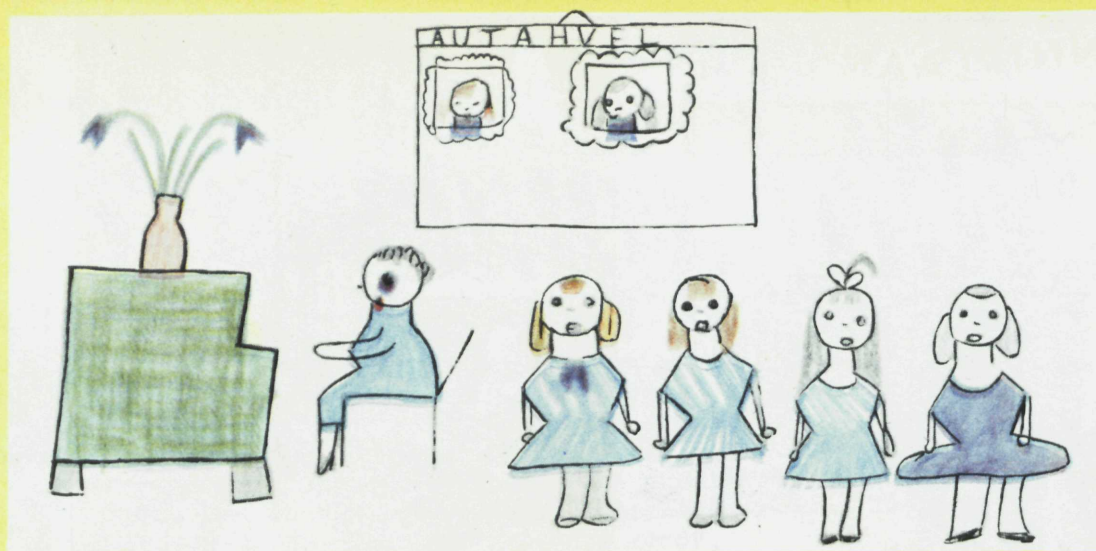
„Malle, uu! Malle!“

See oli kuri metshaldjas, kes tahtis teda päriselt oma riiki jätta. Malle rabeles, aga käed-jalad ei kuulunud sõna. Teda võeti sülle. Tüdruk kergitas vaevaga raskeid lauge. Oi, see oli hoopis vanaema! Malle naeratas ja sulges uuesti silmad.

„Oh, lapseke, kui kaugele metsa sa tulid! Kes siis nii tohib,“ noomis vanaema.

„Ma korjasin lilli, vanaema... Sinule!“

Sel sügisel hakkasin ma koolis käima. Koolis on hästi huvitav. Eriti toredad on laulutunnid. Sellest joonistasin ma ka pildi.

7-aastane MARIS HUIK
Tallinnast

Siin pildil te näete maja, õunapuud, lille, kassi ja päikest taevas. Selle uhke pildi joonistas Tähekesele 3-aastane TIIA TAMM Kohtla-Nõmmelt.

Armas Täheke! Joonistasin sulle pildi sellest, mis paistab minu aknast. Elan teisel korrusel ja näen tihti kahe maja vahel traadil pääsukesti istumas. Nad muudkui istuvad seal ja siristavad. Kui pääsukesed aga õhus lendavad, siis on nende sabad nagu lahtised käärid. Mulle meeldivad pääsukesed väga.

Oktoobrilaps ÜLO LINDMAA
Pärnust

MINU RAKETT

Kui ma sain seitsmeaastaseks, kingiti mulle sünnipäevaks konstrueerimiskarp. Olin selle üle hästi rõõmus, sest nüüd võisin kõiksuguseid asju ehitama hakata.

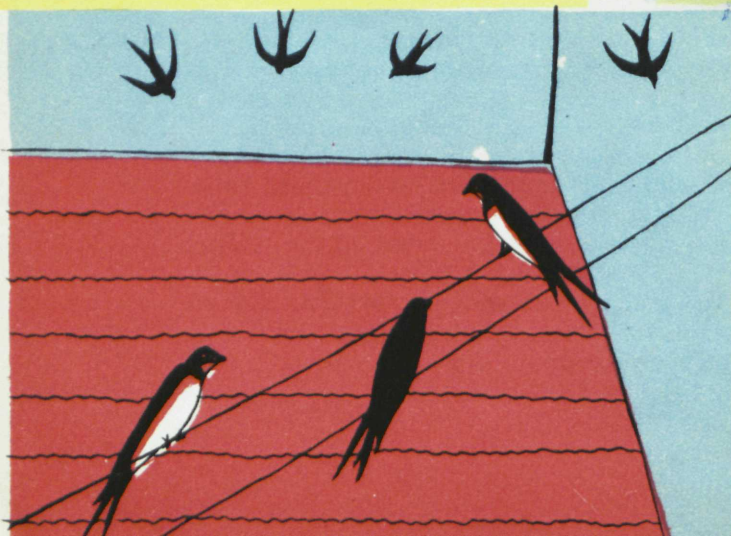
Mina tegin raketi. Selle sisse ehitasin mootori, mis töötab patarei abil. Raketi asub konteiner reisijatega. Nad saavad ka Maa peale tagasi sõita. Raketi ülemises osas on kolm väikest raketti, mis kindlustavadki tagasisõidu.

Nüüd käin ma juba koolis. Olen esimese klassi õpilane. Kui ma suureks kasvan, siis ehitän päris lendava raketi.

TOIVO TEPP Tallinnast

Siin pildil näetegi Toivot enda ehitatud raketiga.

TEEME LÄNTI POSTI

PÄRNAKE

OLEN PÄRNAKE,
VÄIKE, ÕRNAKE.
ÄRA MURRA MIND!

ÕITE MESI MAGUS
ON KORD SINU JAGU.
HOIA HELLALT MIND!

VIHMA EEST SIND PEIDAN,
MINULT VARJU LEIAD.
PRAEGU KASTA MIND!

AARE KIVI,
Märjamaa Keskkooli II klassi
õpilane

KÄISIME VIRTUSUS

Suvel me käisime klassiga Virtsus
ekskursioonil. Kõige toredama mulje
jättis kalatehase külmutushoone. See
oli nagu muinasjutuloss. Seinad ja lagi
olid härmatanud. Külastasime ka suit-
sutamistsehhi.

Peale selle käisime merel laevaga
sõitmas.

Virtsus oli tore!

ANNE KANTER Lihulast

SUVI

Nüüd me käime jälle koolis, kuid
suve ma ei ole veel unustanud. Suu-
rema osa koolivaheajast veetsin vana-
ema juures. Minu vanaema elab kol-
hoosis ja töötab seal vasikatalitajana.
Tema hoolde all oli 36 vasikat. Ma ai-
tasin tal neid karjatada. See töö meel-
dis mulle, sest vasikad on hästi löbu-
sad.

Vabal ajal lugesin raamatuid ja käi-
sin meres ujumas. See oli hästi meel-
dejäv suvi.

ENN TEDER,
Haapsalu rajooni Virtsu Algkooli
õpilane

PÄUNAK!

SEDA SINIST JOONT MÕODA LÕIKA VALJA KORVALOLEV KÄSITÖÖLEHT

TUNNIPLAAN			Aa	Aa	
ESMASPÄEV	TEISIPÄEV	KOLMAPÄEV	Aa	Aa	
			Aa	Aa	
			Aa	Aa	
			Aa	Aa	
			Aa	Aa	
			Aa	Aa	
			Aa	Aa	
NELJAPÄEV	REEDE	LAUPÄEV			

Väga paljud teist, „Tähekesed“ lugejad, käivad nüüd koolis. Aga igal koolilapsel on oma tunniplaan. Täna tulebki Täheke teile tunniplaani tegemisel appi.

Vaatasite, eelmisele leheküljele oli kirjutatud „Tunniplaan“, mille alla „Esmaspäev“, „Teisipäev“, „Kolmapäev“ jne. Need on koolipäevad. Ja nende päevade alla on jäetud tühjad kastikesed, kuhu tulebki märkida, missugused tunnid ühel või teisel päeval on.

Kuidas siis märkida?

Vaadake, sealsamas kõrval on terve rida kastikestesse joonistatud pilte. Need pildid tähistavad tunde. Sulepea märgib eesti keele tundi, kaks maasikat – matemaatika tundi, noodid – laulmist, käärid ja paber – tööõpetust, raamat vene tähtedega – vene keelt, pruun puravik kollase lehega – kodulugu, pall ketsidega – kehalist kasvatust ja maja värvipliiatsiga – joonistamist.

Lõika need pildid korralikult välja ja kleebi siis selles järjekorras tunniplaani tühjadesse kastikestesse, nagu sul on tunnid üles märgitud. Pildikesed kleebi vähese liimiga ja ainult nurkadest, siis saad neid hõlpsasti lahti võtta ja ümber paigutada, kui tunniplaanis muudatusi tehakse.

Kui sul on tunde vähem kui tunniplaanis kastikesi, siis jäta need tühjaks. Küllap mõne teise klassi õpilasel tuleb need täita.

Tunniplaan pane oma töölaua juurde üles.

Kaugel, kaugel on Kuuba. Seal on palju päikest ja see on väga rikas maa. Varem valitsesid Kuubat ameeriklased. Nad võtsid kuubalastelt kõik nende rikkused ja tegid nad orjadeks. Ent Kuuba võitles enda vabaks.

16. oktoobril 1953. aastal mõistsid Ameerika võimud Kuubas praeguse Kuuba rahva juhi Fidel Castro vangi. Oma viimases sõnas Castro ütles, et Kuuba kõige suurem sõjaline kindlus tuleb muuta kooliks.

Möödus kuus aastat. 14. septembril 1959 saigi Columbia kindlusest koolilinnake. Kõnega esines sellel pidupäeval Fidel Castro, uue Kuuba peaminister. Ta rääkis:

„Kallid sõbrad!

Väga, väga kaua – ma tahan, et te mõistaksite mind – oleme oodanud seda päeva!

Meil tuli palju võidelda. Paljudest lahingutest läbi käia.

Milleks meile kindlused? Meil on tarvis koole. Meil on tarvis spordilaagreid.

See, millest me nii kaua unistasime, on täna täitunud.

Meie hulgas on palju suurepäraseid noormehi, vapraid sõdureid, kes oskasid mehiselt võidelda. Kuid neil pole olnud võimalust koolis käia. Nüüd

Illustreerinud
V. GLUZDOV

KOOLID-JAH! KAHURID-EI!

hakkavad paljud neist õppima.

Te arvate, et Kuuba revolutsioon on juba lõppenud?"

Lapsed: „Ei!”

Castro: „Kui ei ole lõppenud, kes selle siis lõpetab?”

Lapsed: „Meie!”

Castro: „Õigus! Teie ehitate uue Kuuba. Tahate olla tõelised kodanikud, oma kodumaa patrioodid?”

Lapsed: „Jah, tahame!”

Castro: „Mida te peate selleks kõigepealt tegema?”

Lapsed: „Õppima!”

Castro: „Õigus! Õppima. See, kes ei taha õppida, on halb kodanik, sest ta ei saa teada, kuidas on võimalik paremini täita üht või teist ülesannet.

Ma soovin, et teil oleks mu retu lapsepõlv. Ma tahan, et teil oleksid spordiväljakud, supelrannad, kus võiksite puhata ja ujuda. Tahan, et te saaksite rännata mööda meie maad. Kuid ma tahan ka, et te õpik-

site. Õppida on ju tore!”

Lapsed: „Jaa!”

Castro: „Eks ole huvitav lugeda sellest, kui vapralt kuubalased oma vabaduse eest on võidelnud?”

Lapsed: „Huvitav!”

Castro: „Kas te tahaksite külastada võitluspaiku?”

Lapsed: „Tahame, tahame!”

Castro: „Olete kuulnud meie programmist, mis räägib talurahva abistamisest?”

Lapsed: „Jah, teame!”

Castro: „Kas olete selle poolt?”

Lapsed: „Jaa!”

Castro: „Ent kui te ei tea, kuidas külvata, te ei tea, kuidas rikkalikku saaki saada, see tähendab, kui te ei õpi looduslugu, siis te ei oska meid aidata.

Ja kui te grammatikat hästi ei tunne ning tahate kunagi pöörduda meie poole mingisuguse väärtusliku mõttega, siis meie, lugenud läbi teie kirjaoskama-

tult kirjutatud kirja, võime ta aru saamata lihtsalt minema viisata.

Varem oli Kuubas 30 tuhat sõdurit. Praegu on meil 6 miljonit, kes seisavad meie revolutsiooni eest. Seda kaitsevad kõik – kõige suuremast kõige väiksemani. Me kõik oleme sõdurid. Nüüd võib kindlalt öelda, et seda kindlust ei valluta enam keegi.

Te teate, mida ütles Kolumbus meie maa kohta: „Kuuba – see on kõige kaunim maa, mida kunagi on näinud inimsilmad.”

Lapsed: „See on õige!”

Castro: „Ja meil on õnn elada sellel maal. Kuid siiani polnud meil võimalik tema ilu imetleda. Nüüd me aga võime.

Me anname selle kindluse teile. Sellel lehvib meie võidulipp.

Nägemiseni!”

(Peost osavõtjad aplodeerivad ja laulavad hümni.)

ELKNU Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu ajakiri „Täheke” nr. 9 – 1961.
Toimetuse kolleegium: E. Lahe, L. Lilleaas, I. Linnat, E. Lootsar, H. Pukk, H. Raigina.
Toimetaja asetäitja O. SAAR. Kunstiline toimetaja E. PIKK.

Ajalehtede-Ajakirjade Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn, Estonia pst. 4, tel. 449-70, 475-20.
Loduda antud 1. VIII 1961. Trükkida antud 6. IX 1961. Trükkiarv 38 500. Paber 60×90, 1/8.
Lodukoostajad 2. Arvutuspoognaid 4. MB-05577. Tellimise nr. 1008.
Trükkkoda „Oktoober”, Tallinn, Tartu mnt. 49.

Ilmub kord kuus. Üksiknumber 15 kop.

Журнал „Звездочка”. На эстонском языке. Издатель ЦК ЛКСМ Эстонии.

Esikaanel O. SOANSI joonistus
„Linna ehitamas”

"TÄHEKESE"

LOOMAAED

Joonistanud A. SALDRE

Seda maailma kõige suuremat madu kut-
sutakse anakondaks. Ta on nii jäme ja pikk
nagu paras telefonipost.

Anakonda eluneb Brasiilia metsikutes
džunglites jõgede-järvede kallastel. Nen-
des kauges džunglites on väga palav.
Küllap sellepärast anakonda armastabki
palju vees olla. Veest püüab ta endale ka
toitu – kalu ja linde.

See tiheda karusnaha ja lapiku, soomus-
tega kaetud sabaga loom on kobras. Oi,
missugused hambad tal on! Laiad ja tera-
vad nagu peitlid. Nende hammastega nä-
rib kobras lühikese ajaga läbi üsna
jämeda haavapuu.

Haavakoor on kobrastele maiuspalaks,
sellepärast nad neid puid langetavadki.
Peale puukoore sööb kobras hea meelega
pilliroogu, kõrkjaid, hundinuie ja teisi vee-
taimi.

Kobras on väga töökas loom. Koopa ehi-
tab ta jõe- või järvekaldasse. Niisugusesse
elamusse pääseb ainult vee alla avanevate
käikude kaudu.

Kui vahel põuasel suvel vesi jões vähe-
neb ja koopauks ähvardab nähtavale tulla,
rajavad koprad tammi. Selleks toovad nad
ehituskohale terve mäe oksid ja palginotte.

Meil Eestis elunevad nüüd koprad jälle
pärast pikka vaheaega. Et keegi nende
rahu ei rikuks, on kobraste pesitsuspaikade
ümbrus kuulutatud looduskaitsealaks.

